

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора юридичних наук, професора
Власової Ганни Петрівни на дисертацію Русанівської Діни Дмитрівни
на тему «Розслідування втручання в діяльність захисника чи представника
особи», представлену до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної
академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії галузі
знань зі спеціальності 081 Право

Ступінь актуальності обраної теми

Захист прав громадян є однією із найгостріших проблем української дійсності. Упродовж останніх років це питання стає предметом серйозного наукового аналізу. Конституційне прагнення розвивати та зміцнювати правову демократичну державу неможливо реалізувати без утвердження в суспільній свідомості й соціальній практиці невідчужуваних прав та свобод людини і громадянина, нормативного закріплення їх гарантій. Держава природно покликана проявляти активність щодо забезпечення прав своїх громадян, створення організаційних, політичних. Одним із суб'єктів забезпечення належного та ефективного функціонування механізму захисту прав особи виступає система адвокатури. Держава має створювати належні умови для діяльності адвокатури, дотримання гарантій адвокатської діяльності і професійної таємниці та убезпечення від вчинення у будь-якій формі перешкод до здійснення правомірної діяльності захисника чи представника особи з надання правової допомоги.

Водночас, такі гарантії досить часто не дотримуються, а в умовах воєнного стану виконання своїх функцій адвокатами суттєво ускладнюються, зокрема й через незаконність дій щодо них, у тому числі з боку органів кримінальної юстиції. Відповідно до статистичної інформації Офісу Генерального прокурора, кількість облікованих кримінальних правопорушень проти правосуддя та, зокрема, правопорушень, передбачених ст. 397 КК України, становила: у 2017 році було обліковано 1443 кримінальні правопорушення проти правосуддя, із

них втручання в діяльність захисника чи представника особи (ст. 397 КК України) – 47; у 2018 році – 278 (7), у 2019 році – 21 (0); у 2020 році – 6747 (69); у 2021 році – 5744 (37); у 2022 році – 2970 (15) та за 7 місяців 2023 року – 2902 (31). Зростання обліку кримінальних правопорушень, передбачених ст. 397 КК України, з 2020 року обумовлений Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» (2018 р.).

При цьому питома вага кримінальних правопорушень, передбачених ст. 397 КК України, серед усіх облікованих кримінальних правопорушень проти правосуддя становила: 2017 року – 3,3%, 2018-го – 2,5%, 2019-го – 0%, 2020-го – 1%, 2021-го – 0,6%, 2022-го – 0,5%, за 7 міс. 2023 року – 1,1%. Загалом, питома вага цих кримінальних правопорушень із загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень проти правосуддя за період від початку 2017 року по липень 2023 року становить 9,8%. Водночас із обвинувальним актом до суду не було направлено жодного кримінального провадження. Як впливає з наведених даних, відсоток кримінальних правопорушень, які становлять питому вагу, є доволі низьким, що свідчить про наявність різного роду ускладнень: із реєстрацією повідомлень про вчинення вказаних кримінальних правопорушень; здійсненням розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи; неналежним методичним забезпеченням.

Саме тому, в умовах сьогодення, слідчими недооцінюються складність розслідування, що зумовило нагальну потребу в детальному дослідженні кримінальних правопорушень, що посягають на законну діяльність захисників чи представників особи, й розробці методики розслідування з урахуванням особливостей кримінального судочинства в умовах воєнного стану.

На думку опонента, **актуальність теми даного дослідження** не викликає сумнівів, адже воно зумовлене потребами не лише теоретичного осмислення важливої наукової проблеми, а й вимогами сучасної практики розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача

Робота виконана у Національній академії внутрішніх справ відповідно до наукових програм, планів, тем, зокрема: Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019); Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО на 2021 рік (Указ Президента України від 11 травня 2021 року № 189/2021), Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 року № 756-р); Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 2020 року № 454); Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки (рішення Вченої ради від 21 грудня 2020 року, протокол № 23). Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 30 червня 2022 р. (протокол № 10) та включено до Переліку тем дисертаційних досліджень Національної академії правових наук України (№ 1118, 2022 р.).

У роботі були використані загальнонаукові та спеціальні методи, які дали змогу оптимально врахувати специфіку об'єкта й предмета дослідження, зокрема: зокрема: історико-правовий – для розкриття поглядів учених різних часів на проблеми, що стосуються предмета дослідження (підрозділ 1.1); порівняльно-правовий – під час узагальнення різних підходів учених щодо сутності ключових понять та категорій, а також вивчення зарубіжного досвіду розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2); системно-структурний – для формування структури криміналістичної характеристики розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи (підрозділ 1.2); соціологічні (інтерв'ювання, анкетування, опитування) – для з'ясування позиції практичних працівників щодо проблемних аспектів розслідування даних видів кримінальних проваджень (розділи 1–3); статистичні (групування, зведення, аналіз кількісних показників) – для узагальнення результатів соціологічних досліджень, вивчення

матеріалів кримінальних проваджень, правозастосовної та судової практики (розділи 1–3). Використання зазначених та інших методів наукового пізнання здійснюватиметься у взаємозв'язку з метою проведення всебічного аналізу, обґрунтування змістовних теоретичних висновків та практичних рекомендацій.

Дане дослідження висвітлило і вирішило низку теоретичних та практичних проблем розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи, формулювання обґрунтованих пропозицій, спрямованих на удосконалення процесу розслідування.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях

Дисертація вирізняється певною **науковою новизною**, оскільки дисертація є одним із перших в Україні комплексних досліджень теоретичних і практичних основ методики розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи, у контексті сучасного стану кримінального процесуального законодавства та правоохоронної практики.

Можна загалом погодитись із авторською оцінкою новизни і визнати, що дисертантом вперше:

– розроблені основи криміналістичної методики розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи, що містять криміналістичну характеристику кримінального проступку, передбаченого ст. 397 КК України, а також практичні рекомендації щодо організації початкового етапу розслідування, проведення окремих слідчих (розшукових) дій та використання спеціальних знань в умовах спрощеної процесуальної процедури проведення досудового розслідування у формі дізнання як засобу оптимізації навантаження на органи досудового розслідування Національної поліції України;

– запропоновано внесення змін щодо вирішення проблемних аспектів кваліфікації, розслідування та притягнення до відповідальності осіб за вчинення втручання в діяльність захисника в частині: а) можливості посилення санкції

ст. 397 КК України; б) внесення відомостей до ЄРДР, передбачених ч. 1 ст. 214 КПК України; в) регламентації у главі 20 КПК України нової статті 236-1 «Обшук особи», яка має визначати процесуальний порядок проведення обшуку особи на підставі ухвали слідчого судді; г) огляду житла чи іншого володіння особи, передбаченого ч. 2 ст. 237 КПК України.

Певну новизну мають і результати, які вказують на удосконалення: положення ситуаційного підходу до розслідування, шляхом визначення й систематизації типових слідчих ситуацій (ситуації, які виникають: а) у процесі отримання та розгляду заяв і повідомлень за ст. 397 КК України; б) на початковому етапі розслідування і можуть завершитися ухваленням рішення щодо повідомлення особі про підозру) та версій (стосовно події втручання в діяльність та особи правопорушника) початкового етапу розслідування кримінального протиправного діяння за ст. 397 КК України.

Цікава позиція авторки щодо положення, яке дістало подальшого розвитку: криміналістичні рекомендації щодо використання під час розслідування кримінальних проступків, пов'язаних із втручанням у діяльність захисника чи представника особи, спеціальних знань у різних формах (надання консультацій та безпосередньої технічної допомоги; проведення документальних перевірок; витребування та отримання доступу до комп'ютерної техніки; призначення експертиз) для пошуку, виявлення, фіксації та вилучення об'єктів відповідних судово-експертних досліджень.

Основні результати дослідження належним чином відображені у дев'яти наукових публікаціях, серед яких чотири статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, та п'ять – у збірниках тез науково-практичних конференцій.. Публікації повністю розкривають і вирішують завдання, що були поставлені в дисертаційному дослідженні. Все це дає підстави для висновку про належний рівень обґрунтованості основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їхню достатню за кількістю та змістовним наповненням репрезентативність.

Результати і положення дисертації, які виносяться на захист, відповідають всім вимогам положення про здобуття ступеня доктора філософії, є обґрунтованими та логічними, мають достатній ступінь наукової новизни та відображають практичне значення.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних та зарубіжних вчених, комплексним аналізом чинного законодавства, прикладами з вітчизняної судової практики. Насамперед, дисертанткою вивчено та проаналізовано значний масив наукових джерел як загальнотеоретичного, так і спеціального характеру, нормативних документів, які стосуються тематики дослідження. Під час викладення матеріалу цієї праці використано об'єктивну критику і тактовно виражений науковий стиль полеміки, зрозумілу мову авторських висловлювань.

Аналіз змісту дисертації дозволяє стверджувати, що в результаті проведеного дослідження авторка досягла визначеної мети та надала відповіді на поставлені на початку дослідження завдання. *Метою* дослідження є розроблення криміналістичних положень і практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи.

Для досягнення наведеної мети було поставлено достатню кількість завдань (дев'ять), які на підставі тексту дисертації та висновків до роботи було успішно вирішено та запропоновано шляхи вирішення теоретичних і практичних питань, пов'язаних з удосконаленням та врегулюванням питання розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи. Сформульовані висновки та пропозиції достатньо аргументовані, оригінальні, відповідають

вимогам сьогодення, не суперечать визнаним науковим постулатам та можуть бути застосовані на практиці.

Необхідно вказати на загалом правильне визначення авторкою роботи *об'єкта* та *предмета* даного дослідження, що дало змогу зробити свою наукову ідею цілісною, обґрунтованою та донести до наукової громадськості власні ідеї та пропозиції, а також уникнути формалізму і зробити наукову працю реальним внеском в науку криміналістики.

Достовірність одержаних наукових результатів обумовлена й тим, що сформульовані нові положення та власні висновки дисертантки не суперечать ustalеним, апробованим науковим положенням, які визнані сучасною наукою.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методології наукової діяльності

В роботі представлено основні елементи розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи, що охоплює: теоретико-правові основи дослідження та криміналістична характеристика втручання в діяльність захисника чи представника особи; основи організації початкового етапу розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи проведення окремих слідчих (розшукових) дій та застосування заходів забезпечення кримінального провадження під час розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи.

Поставлені наукові завдання виконані на належному методологічному рівні, а дисертантка оволоділа необхідними для рівня доктора філософії компетенціями.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Сформульовані і аргументовані у дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі може бути використано у:

– практичній діяльності органів досудового розслідування – для безпосереднього використання управлінням дізнання Національної поліції України під час підготовки нормативних документів та методичних рекомендацій щодо удосконалення криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних проступків, а також під час проведення занять у системі службової підготовки (акт Управління дізнання Національної поліції України від 12 червня 2023 р.);

– освітньому процесі – для підготовки лекцій, посібників, методичних рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з криміналістики, кримінального права, кримінального процесуального права, оперативно-розшукової діяльності, а також при проведенні різних видів занять із відповідних дисциплін у процесі підготовки бакалаврів та магістрів за спеціальністю 081 «Право» та в системі підвищення кваліфікації працівників системи МВС України (акт Національної академії внутрішніх справ від 31 липня 2023 р.);

– науково-дослідній роботі – для подальшого дослідження проблем та розроблення криміналістичних положень і рекомендацій з питань розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи (акт Національної академії внутрішніх справ від 23 червня 2023 р.).

На це вказують і розміщені в Додатках відповідні акти впровадження (стор. 256-258).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому

Структура й обсяг дисертації. Визначені авторкою назви розділів і підрозділів загалом відповідають темі й поставленим задачам даного дослідження, відображають його логіку та послідовність здійсненого пошуку, спрямованість на досягнення поставленої мети, забезпечують його цілісність і завершеність. Робота складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, логічно об'єднаних у дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (275 найменування на 28 сторінках) та 5 додатків

на 16 сторінках. Повний обсяг дисертації становить 260 сторінок, з них обсяг основного тексту – 216 сторінки.

Анотація у стислій формі представляє основні тези дослідження, наводить перелік публікацій, в яких викладені основні результати представленою дослідження. Анотація викладена українською і англійською мовами (стор. 2-9).

У вступі визначено об'єкт і предмет дослідження, наведено обґрунтування вибору теми дослідження, зазначені особисті внески дисертанта та інформацію про апробацію дисертації на профільних заходах (стор. 15-24).

Розділ 1 «Теоретико-правові основи дослідження та криміналістична характеристика втручання в діяльність захисника чи представника особи» цілком логічно розпочинається із стану наукової розробки проблеми розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи. В результаті проведеного аналізу дисертанткою було встановлено, що досить низький рівень наукової розробки вказаної проблематики негативно вплинув у практичній діяльності на ефективне розслідування цього виду кримінального правопорушення. На жаль, в умовах сьогодення питання процесуального статусу захисника чи представника особи розглянуто кримінальною процесуальною доктриною (О. Р. Балацька, С. В. Давиденко, І. В. Дубівка, С. В. Михайлів, Н. М. Обрізан, О. Д. Святоцький, О. М. Скрыбін та ін.), втручання в їх діяльність – з позиції кримінального права в контексті кримінально-правової характеристики, кримінальної відповідальності (А. О. Мороз, Г. В. Логвинський), а представники криміналістики таку тематику не порушували, що зумовило відсутність методики розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи й ускладнило протидію цьому негативному явищу з боку підрозділів Національної поліції України (стор. 47-48).

У підрозділі 1.2. авторка розглядає криміналістичну характеристику втручання в діяльність захисника чи представника особи. Зокрема, нею було визначено та детально охарактеризовано основні елементи криміналістичної характеристики вказаного кримінального правопорушення, а саме: особу

потерпілого; способи вчинення; обстановку вчинення; слідову картину; особу правопорушника.

В подальшому увагу приділено підрозділу 1.3. «Зарубіжний досвід розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи», що є беззаперечним позитивом у роботах такої направленості (стор. 80-94).

Розділ 2 «Основи організації початкового етапу розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» за його назвою і за змістом має практичне значення та реалізацію. Зокрема, у підрозділі 2.1. «Підстави та особливості початку досудового розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» авторкою було з'ясовано, що дізнання за фактом втручання в діяльність захисника чи представника особи, передбаченого ст. 397 КК України, розпочинається у: 88,8 % випадків на підставі заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення; 12,2% – за ухвалою слідчого судді про зобов'язання про внесення відомостей до ЄРДР та початок розслідування. Одночасно було звернено увагу й на проблемні аспекти, з якими доводиться стикатися суб'єкту розслідування при попередній кваліфікації діянь, передбачених ст. 397 КК України. Так, у результаті проведеного анкетування дізнавачів та слідчих встановлені наступні проблемні аспекти: 1) чіткі рамки щодо часу для прийняття обґрунтованого рішення про внесення відомостей про вчинення кримінального правопорушення до ЄРДР (не більше 24 годин) – 65,7%; 2) обмежений обсяг інформації та обставини вчинення втручання в діяльність захисника чи представника особи – 53,5%; 3) обмежена кількість засобів для можливої перевірки обставин вчинення втручання в діяльність захисника чи представника особи – 35,7% (згідно з КПК України до внесення відомостей до ЄРДР можливо провести лише одну слідчу (розшукову) дію – огляд місця події, а також: відібрати пояснення, отримати висновок спеціаліста і зняти показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису); 4) складність розмежування норм статей Особливої частини КК України, що безпосередньо стосуються кримінальних правопорушень, вчинених проти захисників, та

суміжних (загальних) кримінальних правопорушень (18,6%).

Як рішення запропоновано внесення змін для унормування такої діяльності і приведення у відповідність для прийняття швидких, обґрунтованих та об'єктивних процесуальних рішень (стор. 112-113).

У підрозділі 2.2 розглядаються питання щодо обставин, що підлягають встановленню під час розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи. В результаті ґрунтованого аналізу та дослідження виділено три групи обставин, що підлягають встановленню під час розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи: 1) обставини, які пов'язані із складом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 397 КК України; 2) обставини, пов'язані з кримінально-процесуальною діяльністю у вказаній категорії кримінальних проваджень; 3) обставини, що не входять до предмета доказування, проте мають важливе криміналістичне значення.

У підрозділі 2.3. «Типові слідчі ситуації та слідчі версії, що виникають на початковому етапі розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» проаналізовано слідчі ситуації, які можуть виникати на початковому етапі розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи. Встановлено, що метою типізації слідчих ситуацій під час втручання в діяльність захисника чи представника особи, є створення та побудова типового алгоритму дій суб'єкта доказування щодо комплексу слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових заходів, тактичних комбінацій та операцій. Крім цього, підтверджено, що типові слідчі ситуації належать до структури криміналістичної методики, а тому будуть у сукупності з іншими елементами утворювати єдиний механізм втручання в діяльність захисника чи представника особи. Як результат відпрацювання слідчих ситуацій суб'єкт розслідування висуває та вживає заходів до перевірки найбільш імовірних версій. Серед версій щодо втручання в діяльність захисника чи представника особи найважливіші щодо: особи, яка вчинила таке втручання, та способу вчинення. При цьому необхідно враховувати, що основою для висунення слідчих версій виступають дві складові. Перша – сукупність наявної у кримінальному

провадженні доказової та допоміжної інформації (фактична база). Друга – система знань, сформованих за результатами наукового вивчення та узагальнення аналогічних кримінальних правопорушень (теоретична база). (стор. 131-142).

На завершення, у **розділі 3** авторкою розкривають питання проведення окремих слідчих (розшукових) дій та застосування заходів забезпечення кримінального провадження під час розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи. Так, розпочинається із дослідження особливостей провадження окремих ЗЗКП під час досудового розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи (виклик, судовий виклик, привід, грошове стягнення, тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом, тимчасове вилучення майна, затримання уповноваженою службовою особою, запобіжні заходи – особисте зобов'язання та особиста порука) дало змогу окреслити правові підстави затримання підозрюваного, який вчинив кримінальний проступок, а також запропонувати зміни до КПК України в частині передбачення випадків затримання особи та її обшуку під час або після вчинення кримінального проступку, зокрема до випадків затримання необхідно закріпити: якщо цю особу застали під час вчинення кримінального проступку або замаху на його вчинення; якщо безпосередньо після вчинення кримінального проступку очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила кримінальний проступок (ст. 298-2 КПК України).

В подальшому розглянуто тактику проведення окремих СРД (огляд, допит, обшук) під час розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи. І завершається розділ можливостями використання спеціальних знань під час розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи здійснюється у двох основних формах: 1) залучення до кримінального провадження спеціалістів (інженерів-комп'ютерних технологій, медійників, журналістів та ін.) для отримання необхідних консультацій, зокрема щодо: технологій втручання в діяльність органів державної влади, розповсюдження

відомостей, поширення документів з метою перешкодити, змінити чи припинити надання правової допомоги (технологій електрозв'язку, зокрема здійснення комп'ютерних операцій), так і щодо суб'єкта-носія адвокатської таємниці (в частині встановлення правомірності діяльності захисника чи представника особи з надання правової допомоги, тобто здійснення такими особами будь-яких законних заходів щодо захисту прав та інтересів фізичних осіб під час здійснення кримінального чи адміністративного судочинства, які здійснюються в передбаченому чинним законодавством порядку і не забороненими законом засобами і способами, за умови, що така діяльність є професійною); 2) призначення та проведення судових експертиз: почеркознавчих, техніко-криміналістичних, комп'ютерно-технічних для встановлення обставин кримінального провадження та факультативних (експертиз матеріалів і засобів відео- та звукозапису, лінгвістичних експертиз), які обумовлені видом розповсюджених відомостей, які ганьблять, дискредитують, обманюють захисника / представника чи позбавляють можливості брати участь у провадженні.

Висновки лаконічно і в достатньому обсязі відбивають основні результати та зроблені узагальнення даного дослідження як положення, що виносяться на захист. Висновки повністю відповідають отриманим результатам, завданням та меті дисертаційного дослідження (стор. 204-216).

Список використаних джерел складається з 275 посилання на реферовані джерела в вітчизняних і міжнародних виданнях, наукові огляди та керівництва.

Таким чином, дисертація Русанівської Діни Дмитрівни на тему «Розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» відповідає існуючим вимогам до такого виду наукових робіт та є завершеною науковою працею, результати якої вирішують актуальне наукове завдання – розроблення та обґрунтування положень правового, організаційного і практичного спрямування, що пов'язані з розслідуванням втручання в діяльність захисника чи представника особи, а також формулювання науково

обґрунтованих пропозицій та рекомендацій з удосконалення кримінального процесуального законодавства й судової практики його застосування..

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації на практиці

Отримані результати дисертаційного дослідження «Розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» рекомендуються для використання у діяльності органів досудового розслідування, судових органів, закладів вищої освіти, в науково-дослідницьких розробках наукових установ, дослідниками при написанні статей та монографій, плануванні досліджень за даним напрямом.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувачки

Зазначене дає вагомі підстави для позитивної оцінки праці. Водночас, є потреба зупинитись на деяких дискусійних положеннях, які потребують врахування, уточнення, або ж можуть стати предметом дискусії під час обговорення дисертації:

1. Здобувачка визначає об'єкт дослідження як «суспільні відносини у сфері правосуддя в частині діяльності захисника чи представника особи.» (с. 19 дисертації). Однак, на думку опонента, більш точно вести мову про об'єкт дослідження саме як правовідносини, що реалізуються у окресленій сфері правозастосування.

2. У тексті дисертації проаналізовано фундаментальні наукові дослідження, підготовлені і захищені українськими та іноземними науковцями. Надається перелік дисертаційних досліджень, які становлять основу формування криміналістичних знань у контексті предмета дослідження з позиції проблем процесуального статусу захисника чи представника особи та його захисту. Звертається увага на те, що за результатами анкетування практичних співробітників підтверджено потребу в розробленні методичних рекомендацій

щодо проведення досудового розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи (71,6 % опитаних) (додаток Б, стор. 248). Крім того, поряд із великою кількістю науковців, які займалися даною проблематикою авторка зазначає, що єдиною роботою, яка присвячена захисту захисника чи представника особи, є дисертація Я. С. Олійника «Методика розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи» (стор. 44). Водночас, із тексту дисертації не завжди видно ставлення дисертантки до пропозицій авторів і їх напрацювань у даному напрямку, а також те, яким чином результати їхніх досліджень було використано в її дисертації. Адже на думку опонента ця праця мала б стати фундаментальною при написанні її дисертації.

3. Розкриваючи підрозділ 1.3 «Зарубіжний досвід розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» здобувачці доцільно було більш ґрунтовно дослідити міжнародний досвід протидії та розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи. Переїняття окремих зарубіжних аспектів розслідування вказаної категорії кримінальних правопорушень могли б сприяти підвищенню ефективності розслідування. Крім цього, більш широке застосування компаративістського методу мало б позитивний вплив на зміст роботи та отримані результати.

4. Характеризуючи наукову новизну, у рубриці «вперше», авторкою зазначається про необхідність внесення змін щодо вирішення проблемних аспектів кваліфікації, розслідування та притягнення до відповідальності осіб за вчинення втручання в діяльність захисника в частині: а) можливості посилення санкції ст. 397 КК України; б) внесення відомостей до ЄРДР, передбачених ч. 1 ст. 214 КПК України; в) регламентації у главі 20 КПК України нової статті 236-1 «Обшук особи», яка має визначати процесуальний порядок проведення обшуку особи на підставі ухвали слідчого судді; г) огляду житла чи іншого володіння особи, передбаченого ч. 2 ст. 237 КПК України; (с.29 дисертації). В цілому, позитивно оцінюючи зроблену здобувачкою роботу, виникає закономірне питання: яким чином було впроваджено отримані результати?

Водночас висловлені зауваження носять переважно уточнюючий характер і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження. Вони переслідують мету запросити авторку до наукової дискусії та врахувати зазначені зауваження у подальшій науковій розробці проблематики дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності

У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота Русанівської Діни Дмитрівни є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації поставленим вимогам

1. Дисертаційна робота Русанівської Діни Дмитрівни на тему «Розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи», що подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням. В ній отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні проблем розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи.

2. Дисертація Русанівської Діни Дмитрівни на тему «Розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 Право та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 р. №283), наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами від 12.07.2019 р.) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова

Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Русанівська Діна Дмитрівна на підставі прилюдного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри публічного права

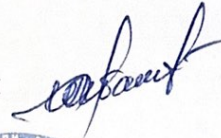
факультету права та міжнародних відносин

Київського університету імені Бориса Грінченка,

доктор юридичних наук, професор,

заслужений діяч науки і техніки України

«27» грудня 2023 р.

Ганна ВЛАСОВА

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС
Власової Г. (ПІБ) ЗАСВІДЧУЮ
Ганна Іванівна Власова
(ПІП, ІО)